

Aktuellt om miljö

SkBF:s Miljökonferens

- **Dagens presentation**
  - Översikt av utvecklingen nationellt**
  - Miljöverksamheten inom SBU**
  - Råd och tips för miljöarbetet**

Översikt nationellt

- Miljöbalken (1999-01-01) - De 16 miljö kvalitetsmålen
- Miljömålsberedningen – Miljömålsrådet – Skrovmålet
- Förbud mot koppar – CHANGE-projektet
- Koppar godkänt av EU
- Ekologisk statusbedömning
- Ren botten utan gift
- Miljöcoacher
- Föreläggande om miljöstation i Stockholm
- SMBF miljöaktiviteter – policy, konferens, miljöskola
- Miljöfrågornas intressenter

Miljön är allas ansvar

- Lagarna finns i Miljöbalken – 7 delar
- Tillsynen utövas av
  - Naturvårdsverket,
  - Havs- och vattenmyndigheten,
  - länsstyrelserna, andra statliga myndigheter
  - kommunerna
- Riksdagen har beslutat om 16 Miljömål

De 16 nationella miljökvalitetsmålen

- Antogs 1999 (mål 1-15) och 2005 (mål 16) av Sveriges riksdag.

Anger vilka kvaliteter miljön ska ha det angivna måläret, vilket för de allra flesta målen är 2020. Syftet med målen är att nå en miljömässigt hållbar utveckling på lång sikt.

- 1. Begränsad klimatpåverkan
- 2. Frisk luft
- 3. Bara naturlig försurning
- 4. Giffri miljö
- 5. Skyddande ozonskikt
- 6. Säker strålmiljö
- 7. Ingen övergödning
- 8. Levande sjöar och vattendrag
- 9. Grundvatten av god kvalitet
- 10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
- 11. Myllrande våtmarker
- 12. Levande skogar
- 13. Ett rikt odlingslandskap
- 14. Storslagen fjällmiljö
- 15. God bebyggd miljö
- 16. Ett rikt växt- och djurliv
(Se Wikipedia för utförligare beskrivning)

Miljömålsrådet

- Regeringen har inrättat Miljömålsrådet för att stärka de **berörda myndigheternas** roll i genomförandet av miljöpolitiken. 2016 är Miljömålsrådets första år. Första mars 2016 lyfte Miljömålsrådet fram 44 **samverkansåtgärder**.
- **Ta fram åtgärder och intensifiera arbetet**
  - *Tanken är att bidra till att miljömålen uppfylls och att stärka samarbetet mellan myndigheterna så att vi kommer bort från stuprörstänkande och kan lösa målkonflikter, säger Maria Wetterstrand, Miljömålsrådets ordförande.*

Miljömålsrådet

- **Miljömålsrådets gemensamma åtgärdslista 2016**
(skrift 70 sidor)
- **http://www.miljomal.se/Global/19_vem_gor_vad/miljomalsradet/2016/atgardslista-2016.pdf**

Miljömålsrådet

Från åtgärdslistan

- Båtbottenfärger och miljöfarliga färgrester, sid 57

- *Det här ska vi göra*

Vi ska ta fram riktlinjer/rekommendationer eller eventuellt föreskrifter om användandet av båtbottenfärger för fritidsbåtar, samt hur man kommer tillrätta med problemet med miljöfarliga färgrester som finns på båtskrov och båtuppläggningsplatser

- *Så här ska vi genomföra åtgärden*

Vi ska etablera en arbetsgrupp som ska arbeta med frågeställningarna 2016 - 2018

Skrovmalet

Ta fram åtgärder och intensifiera arbetet

- Målet är att minska användandet och förekomsten av otillåten båtbottnfärg på fritidsbåtar, vilket leder till minskad negativ miljöpåverkan av gifter.
- Ny samrådskonferens i Stockholm 4-5 december

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/sjofart/Fritidsbatar/Batlivets-miljofragor/Ren-batbotten/skrovmalet/>

Förbud mot antifoulingfärg ?

- **Hav och vattenmyndigheten**
- **Kemikalieinspektionen**
- **Miljösamverkan i Stockholms län**

Alla skriver att de har som mål att få bort antifoulingfärger (giftfärger) från båtskroven

Miljösamverkan Stockholms län:

På sikt ska användningen av giftiga båtbottenfärger upphöra i Stockholms län

Genom information och rådgivning försöker vi att få igång en attitydförändring hos båtägarna.

Fokus ska flyttas från att minska skadan av läckaget till att stoppa det helt. Flera klubbar har förbud!

Avslutningsseminarium i Helsingfors 7 – 8 November 2017

Presentationer av projektets resultat

5 Rekommendationer

**RI
SE**

UNIVERSITY OF
GOTHENBURG

A!

Aalto University

LimnoMar

Stockholm
University

UNIVERSITY OF
COPENHAGEN

BONUS CHANGE

Rekommendationer om förfordningar för hållbar användning av antifoulingmetoder i Östersjön (inklusive Kattegatt)

Rekommendation 1

- Utfasning av biocidbaserade antifoulingprodukter i Östersjön på fritidsbåtar inklusive intilliggande sötvattenområden fram till 2030
- OBS I området räknas även Kattegatt in!

Rekommendation 2

- Introducera en minskning av koppar-koncentrationen i antifoulingfärger ner till 4 % med en gräns för utlakningshastighet för koppar på högst 5 $\mu\text{g}/\text{cm}^2$ och dygn

Rekommendation 3

- Behöriga myndigheter i Östersjöns medlemsstater uppmanas att tillämpa artiklarna i biocidproduktförordningen som stöder ett restriktivt nationellt genomförande för att begränsa användningen av alla biocidbaserade antifoulingprodukter

Rekommendation 4

- Främja ett initiativ inom HELCOM med hänvisning till målet för Baltic Sea Action Plan för att göra Östersjön fri från biocider från fritidsbåtar genom HELCOM rekommendationer

Rekommendation 5

- Förbättra antifoulingmetoder och underhållsarbete i marinor genom regler och infrastruktur i Östersjöns EU-medlemsstater

Koppar godkänt av EU

Augusti 2016

- Efter noggrann vetenskaplig utvärdering av användningen av påväxthindrande ämnen inom EU:s biocidproduktförordning 528/2012, har ECHA:s biocidproduktkommitté fastställt att
- dikopparoxid, koppar-tiocyanat och belagda kopparflingor är godkända som aktiva ämnen i antifoulingfärger på fartyg och fritidsbåtar.

Koppar godkänt av EU

Augusti 2016

- Dessa antifoulingprodukter får användas av både professionella och icke-professionella brukare
- Dessa föreningar är de enda kopparföreningar som har fått godkännande hittills och
- Tillverkare måste söka nya tillstånd från 2018
- Tillstånden kommer att gälla i minst tio år (till 2026)

Så fungerar koppar i bottenfärg

- Bilden finns på nedanstående länk

http://copperalliance.eu/docs/librariesprovider14/se_koppar-i-batbottenfarg-pdf.pdf?Status=Master&sfvrsn=0

(Kan inte visa bilden av copyrightskäl)

Så fungerar koppar i bottenfärg

- Effekten sker i gränsskiktet mellan färg och vatten
- Genom mer forskning kan verkan optimeras och ge mindre färkläckage och bättre fränstötning
- Bättre än att ersätta koppar med nya preparat med okänd långtidsverkan

Så fungerar koppar i bottenfärg

- Effekten sker i gränsskiktet mellan färg och vatten
- Genom mer forskning kan verkan optimeras och ge mindre färkläckage och bättre fränstötning
- Bättre än att ersätta koppar med nya preparat med okänd långtidsverkan

Havs- och vattenmiljörådet

1 november 2017

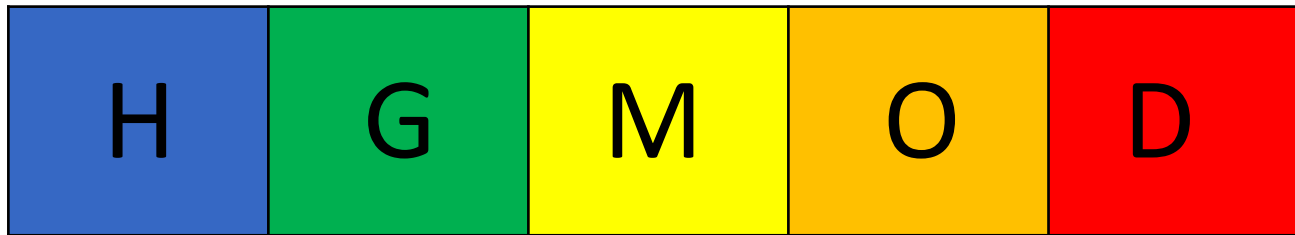
Planeringsprocessen diskuterades

- Fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmålen ska göras 2019
- Viktigt underlag för framtida miljöpolitiken
  - Ekologisk statusbedömning del av utvärderingen

Ekologisk statusbedömning

- Den ekologiska statusbedömningen görs enligt en femgradig skala: hög, god, måttlig, otillfredsställande, dålig status

Statusen bedöms efter biologiska, fysikalisk-kemiska* och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

*här ingår **särskilt farliga ämnen**

Ekologisk statusbedömning

- Miljötillståndet kontrolleras genom omfattande mätningar av föroreningar i luft, vatten, sediment och mark
- Resultaten rapporteras och lagras i databasen VISS som är offentlig och öppen för sökningar
- Trots det svårt att följa förändringar
- Ofta inga siffror utan aggregerade omdömen

Vattenförvaltningsutredningen

M 2017:07

I uppdraget

- Det är viktigt att de som berörs av besluten kan få en god förståelse för beslutens syften och utgångspunkter
- med aktiv medverkan inför och under samrådet om miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och förvaltningsplaner
- med en regional och lokal förankring

Ren botten utan gift

Kampanj av Naturskyddsföreningen, viss medverkan av SBU

- Borsttvätt med maskin
- Manuell borstning
- Ultraljud
- Torrsättning
- Skrovdruk
- Uppsöka sötvatten

Oprövade rekommendationer. Var och en måste själv få välja den metod som passar bäst, inklusive biocidmålning för enkelbedömning se SXX:s miljönämnd

<http://www.sxx.se/miljonamnden/dokument>

ger för- och nackdelar med de olika teknikerna för en ren båtbottn

Miljöcoachutbildning

Utbildning i Stockholm (13 st)

- Grundläggande marinekologi
- Spridningsprocesser
- Miljölagstiftningen
- Miljöfarliga ämne i båtlivet
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Exempel på lösningar

Första mål: En utbildad coach per förbund

Föreläggande om miljöstation

- **En båtklubb i Stockholm* har fått föreläggande av miljöförvaltningen om att anordna en miljöstation**
- **Beslutet är överklagat**
- **Överklagandet avslaget. Klubben ger sig**

*Ideell allmännyttig förening med 350 båtplatser och omfattande verksamhet

SMBF:s miljöaktiviteter

- **Program**

<http://www.smbf.org/wp-content/uploads/2016/10/SMBFs-milj%C3%B6policy-2016.pdf>

- **Konferens**

<http://www.smbf.org/wp-content/uploads/2012/01/Inbjudan.pdf>

- **Miljöskola**

Miljöfrågornas intressenter

- Många miljöfrågor drivs av intressegrupper
- Separata mål
- Detaljmål
- Intressegruppernas styrka
  - Exempel på en stark grupp är Naturskyddsföreningen
- Propaganda och opinionsbildning
  - Förhärskande mening
  - Alternativa fakta
- Myndigheternas handläggare inte alltid opartiska, kan ofta driva sin egen agenda

Miljöverksamheten inom SBU

Miljöverksamheten inom SBU

- I SBU genom miljökommittén
- I förbunden genom styrelse och miljösamordnare
- I klubbarna genom styrelsen med eventuellt utsedd miljösamordnare

SBU - Miljökommittén

Mål

- **Bedriva ett aktivt miljöarbete med koppling till båtlivet genom att**
- Skapa ökat miljömedvetande hos båtfolket
- Miljösamordnare i alla förbund och klubbar
- Bereda aktuella remisser om miljöfrågor avseende båtlivet
- Hjälpa klubbarna
- Att medverka vid drift och underhåll av batmiljo.se
- Att besvara frågor som ställs via miljo@batunionen.com

SBU – Miljökommittén (MiK)

Sammanställande: Harald Mårtensson, Lingham

Ledamöter:

Hans-Jörgen Alsing, Söderhamn,

Christer Björkén, Lidingö

Petra Elg, Trelleborg

Kristina Carlstedt, Norrköping,

Jimmy Dominius, Hägersten,

Bengt Hallberg, Umeå

Roland Örtengren, Kungsbacka

Internetmöte varje månad med hjälp av GotoMeeting med protokoll som läggs ut på SBU:s webbplats www.batunionen.se

SBU – Miljökommittén

Verksamhet

- Svara på remisser som gäller miljöärenden för båtlivet
- Representera i Båtmiljörådet, Havs- och vattenmiljörådet, vattenförvaltningar o a
- Kontakt med båtförbundens **miljösamordnare**
- Årlig miljökonferens – sista helgen under båtmässan Allt för sjön i Älvsjö
- Miljönytt i Båtliv
- Medverka i kampanjen *Ren botten utan gift*
- Utarbeta ett miljöprogram

Miljösamordnare nytt ord nu

- **Miljöansvarig – ej bra**
- **Miljöombud – ej bra**
- **Miljösamordnare – bättre**
- **Ansvar för verksamheten i klubben ligger på styrelsen**

SBU – Miljökommittén

**Policy och mål diskuterades på
miljökonferensen i Älvsjö i mars 2017**

**Resulterade i ett utkast till program som
bearbetades vidare och nu antagits av
Unionsstyrelsen 2017-11-07**

SBU:s miljöprogram

- **Mål**
- Främja en hållbar utveckling som leder till god miljö för nuvarande och kommande generationer
- Beakta hållbarhetens tre dimensioner
  - Ekologisk
  - Social
  - Ekonomisk

SBU:s miljöprogram

- **Syftet är att bedriva ett aktivt miljöarbete med koppling till båtlivet**
- **Krav på helhetssyn och balans**
- **Basera slutsatser på forskning och tillförlitliga empiriska undersökningar**
- **Krav på konsekvensutredningar (resultat och kostnad)**
- **Vara återhållsam**

SBU:s miljöprogram

- **Minska tillförsel av näringsämnen till sjöar och hav**
- **Klimatpåverkan**
- **Minska kemikalieanvändningen**
- **Båtbottenfärger – måla mindre**
- **Hänsyn**
- **Bättre att förebygga än att städa i efterhand**

SBU:s miljöprogram

- **Miljöarbetet sker i båtklubbarna**
- **Stöd till förbund och klubbar**
- **Miljösamordnare i alla förbund och klubbar**
- **Miljöcoacher utbildas till stöd**

Råd och tips för miljöarbetet

Råd och tips för miljöarbetet

- Hamnhandboken (ny webbaserad upplaga 2016)
- Egenkontroll (SBU, Transportstyrelsen)
- Miljöplan och Avfallshanteringsplaner
- Hjälp och stöd t.ex. vid miljöinspektion

Nyttiga länkar till vad man bör tänka på

- <http://www.miljosamverkan.se/Sv/publikationer/2017/Documents/2017-handlaggarstod-fritidsbatshamnar.pdf>
- <http://www.miljosamverkan.se/SiteCollectionDocuments/Publikationer/2008/2008-hamn-och-batmiljo-tillsynshandledning.pdf>

Hamnhandboken

- Hamnboken 1 2016
- Finns på SBU:s webbplats att ladda ner finns i två versioner, pdf och word
<http://batunionen.se/dokument/42895/>

Innehåller detaljerade anvisningar och råd till klubbar som har hamnverksamhet. Ny utgåva planeras 2017.

Innehåller många hänvisningar till lagar och förordningar om miljön

Hamnar för Fritidsbåtar

Egenkontroll

- Hamn – egenkontroll
Finns på SBU:s webbplats att ladda ner
<http://batunionen.se/dokument/hamn-egenkontroll/>

Innehåller detaljerade checklista. Lätt att identifiera vad som behöver åtgärdas

- Bra dokument att lämna över till Miljöförvaltningen vid inspektion. Visar att man har koll på läget.

Avfallshantering i hamnarna

- Fritidsbåthamnars skyldigheter (se Hamnhandboken)
- **Varje fritidsbåtshamn ska planera för att ta hand om avfall som uppkommer från båtlivet *och* den egna verksamheten**
- **En god service minskar sannolikheten för att avfallet hamnar i naturen**
- **Behovet av att lämna avfall ska styra omfattning och utformning på mottagningsanordningar**
- **Farligt avfall och miljöstation, sophantering och transport (dokumenteras!)**
- **Tydliga skyltar. Namn och telefonnummer till ansvarig**

Avfallshantering i hamnarna

- **Måste en fritidsbåtshamn ta emot farligt avfall?**

Båthamnar med endast bryggplatser som hyrs ut har sällan några serviceanordningar. Båtägare som hyr båtplatser får ofta själva ta med sig avfall för återvinning och hantera detta som avfall från hushåll

Fritidsbåthamnar är alltså inte skyldiga att ta hand om farligt avfall i särskilda miljöstationer, utan detta ska ses som en särskild service till båtfolket och främst för de egna medlemmarna. Hanteringen kan också samordnas med närliggande hamnar

- **Varje båtklubb ska upprätta en *miljöplan* samt en *avfallshanteringsplan* med uppgift på ansvarig kontaktperson**

Transportstyrelsens nya broschyr om bottenmålning

- Ger tips om hur man kan skydda sig själv och omgivningen vid skrapning och slipning
<https://www.transportstyrelsen.se/sv/Publikationer/Sjofartspublikationer/Fritidsbatliv/giftfri-batbotten/>
(visade några bilder som exempel)
- Den äldre broschyren ger information om regler och användning av båtbottnfärg
<https://www.transportstyrelsen.se/sv/Publikationer/Sjofartspublikationer/Fritidsbatliv/mala-batbotten/>

Måla mindre-projektet

- Minskar biocidutsläpp
- Går åt mindre färg 50 %
- Spar pengar
- Länk till SXX-V:s webbplats

<http://www.vastkustkretsen.se/Miljo-kommitteen/Vadgorvi>

Där finns länkar till 1) inbjudan att delta och
2) målningsinstruktion

Nästa steg...

- Hur ska miljöarbetet gå vidare i vår klubb?
- Har ni miljöombud/ miljögrupp?
- Vilka åtgärder är akuta för er att ta tag i?
- Har ni båtar med TBT-färg?
- Hur uppmuntra båtägare att välja giftfri färg?
- Bör ordningsregler/ stadgar skärpas?
- Kan ni vässa er miljöpolicy?
- Obligatorisk miljöutbildning?

(efter SMBF)

Hjälp och stöd

- **SBU: Miljökommittén, dokument på webbplatsen**
- **Förbunden: Dokumentation på webbplatsen**
- **Förbunden: miljösamordnaren (SkBF – Petra Elg)**
- **Miljöcoacherna**
- **Sökning på internet**

Frågor kan mejlas till miljo@batunionen.com

Harald Mårtensson och Roland Örtengren svarar

Kontaktuppgifter till Roland Örtengren

- Mobil 070 308 80 82
- Epost ro@vastkustensbf.se

Tack!

